

Buurtskap de Tuunen

Buurtskap de Tuunen komt voort uit IABR projectatelier Planet Texel (FARO&La4sale 2014) en is een landschappelijk plan (SBKplan + BKP architectuur + BKP Buitenruimte) in opdracht van de Gemeente Texel en woningcorporatie Woontij voor een nieuwe buurt bij den Burg met 140 woningen op 7,5 hectare (18 w/ha). De woningen zijn geclusterd in een aantal erven, die elk een collectieve groene ruimte delen en samen in een nieuw openbaar landschap gebed zijn. In plaats van een suburbane uitbreiding vormt het plan zo een landschappelijk toevoeging. De 100 sociale woningen ontwikkelt woningcorporatie Woontij. Verschillende geprefabriceerde energieneutrale en circulaire landelijke gebouwtypes zijn af fabriek op locatie geplaatst.

Een plan dat een vruchtbare voedingsbodem zal vormen voor het laten groeien van een levend en veranderend (woon)landschap.

Voor het stedenbouwkundig plan is inspiratie geput uit oude kaarten. Hierop zie je een romantische en organische landschappelijke structuur. Deze structuur liet ruimte voor erven, boomgaarden, beekjes en smalle weggetjes. Deze oude logica is op een eigentijdse manier geïnterpreteerd.

Bijzonder in dit project is de tijdelijkheid; de 100 sociale woningen die nu urgent zijn moeten van de provincie over 20 jaar weer weg kunnen. De normaliter niet gestelde vraag wat je dan achter laat heeft ons ertoe aangezet om de ontwikkeling niet als wijk maar als landschap op te vatten, waar verplaatsbare woningen te gast zijn, en waarbij onder- en bovengrondse infrastructuur zo licht mogelijk zijn.

Tweede bijzonderheid is dat dit landschap als sociale drager wordt ingezet. Bewoners (waarvan 20 met zorgbehoefte) worden zowel ruimtelijk als in een interactief proces 'georganiseerd' rondom het vele collectief te gebruiken en beheren groen.

Texel principes

Vanzelfsprekend hebben we het ontwerp en de opgave tegen het licht van de 7 Texel principes gehouden. Deze principes zijn voortgekomen uit ons IABR projectatelier 'Planet Texel', waarvan ook een boek is verschenen.

De cover van het boek 'Planet Texel'

1. Vertrek vanuit natuur en landschap

We hebben zelden een plan gemaakt waarin dit principe zo expliciet geldt. Een plan waarin natuur en landschap de continue factoren zijn en de bebouwing de welkome passant. De opgave is een woonlandschap te laten ontstaan, geen woonwijk te bouwen. Er wordt een landschappelijk casco gecreëerd waarin woningbouw (tijdelijk) een plek zal vinden. Het occupatielandschap van het Oude Land in het algemeen en de Hoge berg in het bijzonder zijn voorbeeld en inspiratiebron voor de vorming en structuur van dit casco. Natuur zal een belangrijke plek innemen in dit casco, o.a. in de vorm van water met eco-oever, landjes en randvegetaties. De natuur zal onderdeel zijn van de dagelijkse leefomgeving.

2. Koppel Schoonheid aan Schoonheid
Iets van waarde creëren kost moeite, en als het met liefde en aandacht gedaan wordt spreken we vaak van schoonheid. Iets dat op die manier 'schoon' is heeft vaak veel (rest)waarde, we zijn zuinig op mooie dingen. Dat is duurzaam! Maar mooi alleen is niet genoeg. Ook op het gebied van materiaalgebruik en energie is kiezen voor schoon belangrijk. Schoon is geen luxe meer; circulair bouwen is bittere noodzaak. Deze dubbele duurzaamheidswens wordt zowel vertaald in de opzet van het plan als in de woningen zelf. In plaats van een permanente wijk met veel verharding en dure investeringen wordt een 'zacht' landschap als basis genomen om tijdelijke (woon)functies op te vangen. Dit is milieutechnisch beter, maar zeker ook ruimtelijk een winst. Door (zo veel mogelijk) autarkische woningen te bouwen is de belasting voor het milieu minder en worden de woningen van zichzelf al bijzonderder en landelijker dan de standaard vinex oplossingen.

Het landschap zal ondersteunend zijn in de zelfvoorzienendheid op het gebied van energiewinning en waterzuivering en mogelijk zelfs voedselproductie. Ook dit levert een gevarieerder en aantrekkelijker landschap op dan er nu is. Zelfs op het gebied van welzijn zou je kunnen spreken van schoonheid, in de zin van gezondheid. Het schone landschap vraagt participatie van bewoners en dat 'mee doen' leidt tot meer beweging, ontmoeting en zingeving.

3. Ga voor echt Tessels en Texels eigen

Doe het voor Texelse mensen, door Texelse werkers, met Texelse vegetatie, Texelse kleuren, en vooral met Texelse nuchterheid. Dat kan alleen als we het ook met Texelaren doen. Ruimtelijk zal de ontwikkeling dan als van het eiland ervaren worden, maar ook maatschappelijk zal het een echte Texelse woonplek worden. En een nieuwe attractie om de innovatieve kracht van Texel te zien.

4. Blijf juttten, pionieren en innoveren

Broodnodige focus van alle mensen die bij de realisatie van dit plan betrokken zijn. De ambitie is zoals gezegd ondanks de gewenste informaliteit erg hoog; bijna alles wordt anders gedaan dan we de afgelopen 50 jaar gewend waren in de woningbouw. Dat vraagt creativiteit op alle vlakken, niet alleen bij ons als ontwerpers. Dit principe is misschien dus wel het hoofdcredo van het proces.

5. Ruim op en Revitaliseer

Verfrissend maar eigenlijk heel logisch om een plan te maken dat alvast investeert in haar 'verwijderingsbijdrage'. En nog een laag dieper doordenkend kan je ook op termijn door deze woningen te verplaatsen de oude voorraad revitaliseren. Deze ontwikkeling staat dus niet op zichzelf maar kan 'lossende schakel' worden in de puzzel van de totale woningvoorraad op het eiland. Uit de historische analyse blijkt dat de geschiedenis van dit landschap rijk is en veel aanknopingen biedt om oude kwaliteiten te revitaliseren. Dus ook ruimtelijk geldt het principe.

6. Beweeg mee met de seizoenen

Wonen in een landschap biedt alle kansen om mee te liften op de wisseling van de seizoenen en dit dagelijks te ervaren. Neem bijvoorbeeld woningen met veranda en een collectieve 'waag', een directe kans om zodra het kan (samen) buiten te leven. Ook het telen van gewassen, groente en fruit en het onderhoud van groen zal het jaarritme sterker laten ervaren.

Als we seizoen niet letterlijk als jaarlijkse cyclus beschouwen maar als bv vijftientig-jarlijks geldt het principe ook sterk. Er zal sprake zijn van een periode van prille groei, volle wasdom, van afname en een reststand van rust.

7. Koester eenheid in diversiteit

Kies voor een palet aan woningtypes die antwoorden geven op de vraag en ook voor een gezonde demografische mix zorgen. Diversiteit is een vorm van risicospreiding en leidt tot ruimtelijke en sociale rijkdom.

De levensloop

Start situatie

Landschap maken

Landschap vullen met deels permanente en deels tijdelijke bebouwing

Bebouwing uitdunnen met achterlating van waardevol landschap

Een sociaal landschap

lichte stedenbouw met lichte profielen geven landelijke sfeer

een kleine eigen tuin of terras geeft ruimte voor een grote gedeelde tuin

appel-pluk-picknick - "work is more fun than fun", Oscar Wilde

de architectuur instigeert en faciliteert het gewenste buiten leven

Pas echt innovatief en wat ons betreft geslaagd zal de wijk zijn als er ook sociaal iets verandert t.o.v. de conventionele wijken. Als er tussen de geheel private wereld van de particuliere tuin en de helemaal publieke wereld van de openbare weg een wereld bestaat van gedeeld privé en collectief; als er ruimtes en plekken zijn die de bewoners met elkaar delen, waar ze elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten als gemeenschap ontplooiën. Waar ouderen en kinderen, autochtonen en allochtonen, rijkere en minder rijken, denkers en doeners, met elkaar voedsel kunnen verbouwen, dieren verzorgen, water beheren, tuinen onderhouden, bomen snoeien, sporten, spelen en samen eten. Niet omdat het moet (we leven niet meer in de sixties), maar omdat het kan.

Het ontwerp van het landschap en de typologie van de gebouwen wil hiertoe uitnodigen en plek voor bieden. Het organiseren, stimuleren en ondersteunen van de bewoners hierin is cruciaal. We zijn in onze welvaartsgroei en individualisering van de afgelopen decennia dat samen doen en delen een beetje verleerd. We hebben er ook veel vrijheid voor teruggekregen, maar het gevoel ergens bij te horen en aan bij te kunnen dragen wordt steeds meer gemist. Een beetje hulp om dat te hervinden en in de woonomgeving in te bedden is dus nodig.

Her en der wordt er voorzichtig geëxperimenteerd met moderne en pragmatische modellen van samenwerking tussen overheid en burgers, en participatie van bewoners. De ervaring van die partijen, waaronder ook de gemeente Texel en Woontij, is hier vanaf het begin op ingezet in de planvorming. Want dat zou het grootste succes zijn, als het ons lukt om een voedingsbodem te creëren voor het ontstaan van een plek die sociaal juist niet tijdelijk maar superduurzaam is. Op dit moment wordt hier een concrete invulling aan gegeven.

Bekijk hier onze winnende inzending voor de Corporate Award 2017 voor dit plan

Pagina uit het Beeldkwaliteitsplan Buitenruimte

Beeldkwaliteitsplan buitenruimte

Het beeldkwaliteitsplan Buitenruimte geeft de ruimtelijke kwaliteitskaders voor uitwerking van de buitenruimte (openbaar en collectief). Door uit te gaan van een lichte stedebouw worden i.v.m. de tijdelijkheid nodeloze kosten vermeden en ontstaat tegelijk een gewenste landelijke sfeer. Passende materialen en profielen worden in dit beeldkwaliteitsplan beschreven. Ook voor het groen - de particuliere tuinen, collectieve kweektuinen, productievelden en het natuurlijk landschap eromheen - worden richtlijnen voor beplanting, oevers, ontsluiting, afscherming en meubilair gegeven om de gewenste sfeer te krijgen en gedeeld gebruik uit te lokken en te faciliteren.

Beeldkwaliteitsplan architectuur

In het Beeldkwaliteitsplan voor de architectuur wordt sterk gestuurd op architectuur die past bij het idioom op Texel. In het stedenbouwkundig ontwerp bouwen we met gebouwen op erven voort op de boerenlogica van een erf: ieder erf heeft een hoofdhuis en een aantal schuren en eventueel kassen. Meerdere woningen op het erf kunnen samengesteld worden tot een schuurvolume maar ook is er de mogelijkheid. Diversiteit is een vorm van risicospreiding en leidt tot ruimtelijke en sociale rijkdom. Wat betreft de beeldkwaliteit is het kiezen voor een tijdloos materiaal- en kleurpalet en regels voor de volumes, goothoogtes en kappen een belangrijk middel om een grondtoon te maken waarbinnen variatie mogelijk is.

Pagina uit het Beeldkwaliteitsplan Architectuur

